

SÕMERU VALLAVOLIKOGU

OTSUS

Sõmeru

03. mai 2017 nr 173

Seisukoht Vabariigi Valitsuse ettepaneku kohta

Rahandusministeerium esitas 15. veebruaril 2017. aastal Rakvere Vallavolikogule, Sõmeru Vallavolikogule, Haljala Vallavolikogule ja Vihula Vallavolikogule haldusreformi seaduse (HRS) § 9 lõike 2 alusel Vabariigi Valitsuse määruse „Haljala valla, Rakvere valla, Sõmeru valla ja Vihula valla osas haldusterritoriaalse korralduse ja Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ muutmise“ eelnõu (edaspidi Vabariigi Valitsuse ettepanek).

Ettepaneku kohaselt moodustatakse Haljala valla, Rakvere valla, Sõmeru valla ja Vihula valla ühendamise Lääne-Viru maakonna koosseisus uus haldusüksus nimega Rakvere vald (kogupindala 843,3 km², rahvaarv 1. jaanuari 2017. a seisuga 9972).

Rakvere, Sõmeru, Haljala ja Vihula vald on vabatahtlikult taotlenud haldusterritoriaalse korralduse muutmist ning Vabariigi Valitsus on HRS § 8 alusel vastuvõtnud määruse haldusterritoriaalse korralduse muutmiseks järgmiselt:

- 1) Rakvere ja Sõmeru valla ühinemine Rakvere vallaks ja
- 2) Haljala ja Vihula valla ühinemine Haljala vallaks.

Haldusreformi seaduse § 12 lõike 2 punkti 2 alusel esitab kohalik omavalitsusüksus hiljemalt 2017. aasta 15. maiks maavanemale otsuse vormis põhjendatud arvamuse Vabariigi Valitsuse ettepaneku kohta.

Sõmeru Vallavolikogu ei nõustu Vabariigi Valitsuse ettepanekuga, kuna haldusterritoriaalse korralduse muutmise ei täidaks haldusreformi eesmärki, milleks on toetada kohaliku omavalitsuse üksuste võimekuse kasvu kvaliteetsete avalike teenuste pakkumisel.

Sõmeru Vallavalitsus on tellinud advokaadibüroolt Sorainen õigusliku analüüsi Vabariigi Valitsuse poolt 15.02.2017. a Sõmeru vallale tehtud sundliitmise ettepaneku kohta. Arvamusest nähtuvalt ei ole Sõmeru valla sundliitmine sobiv ega vajalik abinõu kohaliku omavalitsuse üksuse võimekuse tagamiseks tulenevalt HRS § 1 lg-st 2 ja §-st 3.

Õigusliku analüüsi kohaselt on sundliitmise üheks eelduseks positiivne mõju kõigile Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse (ETHS) § 7 lg-s 5 nimetatud asjaoludele. Sundliitmise positiivne mõju nii elanike elutingimustele, avalike teenuste osutamise kvaliteedile, haldussuutlikkusele, hariduslikule olukorrale ning omavalitsusüksuse organisatsiooniliselt ühtse teenusepiirkonnana toimimisele puudub. Vabariigi Valitsuse põhjendused on üldsõnalised ega väljenda sundühendamise positiivset mõju kõnealuse nelja valla suhtes. Mõju demograafilisele situatsioonile ning transpordi ja kommunikatsiooni korraldusele võib pidada neutraalseks. Sundliitmist ei õigusta ka sundliitmise mõju elanike ühtekuuluvustundele, ettevõtluskeskkonnale ega ajalooline põhjendatus. Vabariigi Valitsuse ettepanekust tulenevalt viis Sõmeru vald perioodil 17. aprill 2017 kuni 24. aprill 2017 läbi rahvaküsitluse. Häälteõiguslike isikute nimekirja oli kantud 2895 isikut, kellest arvamust avaldas 610 isikut ehk 21,1%.

Nelja valla ühinemise poolt oli 7 isikut ehk 1,1% ja vastu 603 isikut ehk 98,9%. Hääletustulemused kinnitavad, et omavalitsusüksuste sundliitmiseks puudub üks EHTS §-s 7 lg 5 sätestatud eeldus-elanike ühtekuuluvustunne.

HRS § 9 lg 2 alusel toimuv sundliitmine on erakorraline meede, mille kohaldamiseks peab esinema ülekaalukas avalik huvi ja puuduma PS §-s 154 ettenähtud enesekorraldusõigust leebemalt riivavad meetmed. Alternatiivseks meetmeks haldusreformi eesmärkide saavutamisel oleks Rakvere ja Sõmeru valla ning Haljala ja Vihula valla liitumine. Eelnõu seletuskirjast ei nähtu, et Vabariigi Valitsus oleks hinnanud ja kaalunud, kas haldusreformi eesmärke on võimalik saavutada ka juhul, kui liita vaid Rakvere ja Sõmeru vald ning Haljala ja Vihula vald.

Ühinemisel vastaks Rakvere ja Sõmeru vald HRS §-s 3 sätestatud miinimumsuuruse kriteeriumile, s.o. rahvaarv 01. jaanuari seisuga 5583. Haljala ja Vihula valla ühinemise tagajärjel on rahvaarv 4389. Seega on 5000 elaniku kriteeriumist puudu 611 inimest. Haljala ja Vihula vald moodustavad Lääne-Viru maakonnaplaneeringu kohaselt unikaalse rannikuala, mis omab finantsvõimekust investeerida ja suudab juba hetkel pakkuda kvaliteetset avalikku teenust ning millel on lisaks perspektiiv täita lähiajal ka miinimumsuuruse kriteerium.

Riigikohus on selgitanud, et Vabariigi Valitsus saab HRS § 9 lg 9 p 1 alusel lõpetada ka selle kohaliku omavalitsuse üksuse puhul haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetluse, kes leiab põhjendatud negatiivses arvamuses, et suudab oma ülesandeid nõuetekohaselt täita ka siis, kui omavalitsusüksuses on elanikke vähem kui 5000. Vabariigi Valitsusele on antud ulatuslik kaalutlusruum.

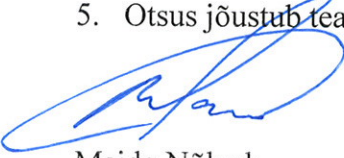
HRS § 9 lg 9 p 1 kohaselt võib Vabariigi Valitsus kohaliku omavalitsuse üksuse arvamuses esitatud põhjenduste hindamise tulemusena lõpetada selle kohaliku omavalitsuse üksuse puhul haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetluse, arvestades HRS § 9 lg-te 2 ja 3 asjaolusid.

Vabariigi Valitsuse ettepanekuga mittenõustumise täiendavad põhjendused ja argumendid on esitatud käesoleva otsuse lisas olevas õiguslikus analüüsis.

Lähtudes sellest, et Vabariigi Valitsuse ettepanud kujul ei kaasne liitumisega positiivset mõju kõigile EHTS § 7 lg-s 5 nimetatud asjaoludele ning haldusreformi eesmärki on võimalik saavutada ka juhul kui vabatahtlikult ühinevad Sõmeru ja Rakvere vald ning Haljala ja Vihula vald ning võttes aluseks HRS § 9 lg 2; § 9 lg 9 p 1 ja § 12 lg 2 p 2, Sõmeru Vallavolikogu

o t s u s t a b:

1. Mitte nõustuda 15. veebruaril 2017. a Rakvere Vallavolikogule, Sõmeru Vallavolikogule, Haljala Vallavolikogule ja Vihula Vallavolikogule esitatud Vabariigi Valitsuse määruse „Haljala valla, Rakvere valla, Sõmeru valla ja Vihula valla osas haldusterritoriaalse korralduse ja Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ muutmise“ eelnõuga;
2. Taotleda Vabariigi Valitsuselt Rakvere, Sõmeru, Haljala ja Vihula valla haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetluse lõpetamist;
3. Taotleda Vabariigi Valitsuselt, et Vabariigi Valitsus jätkaks tühistamata 29.12.2016 määruse nr 170, millega ta kinnitas Rakvere ja Sõmeru valla ühinemise;
4. Esitada käesolev otsus Lääne-Viru maavanemale;
5. Otsus jõustub teatavakstegemisest.

Maido Nõlvak
Volikogu esimees